

Disputation olönsamt för löneutvecklingen

Medicine doktorer har en lägre livslön än individer med enbart läkarexamen, visar en studie från Sveriges universitetsläraförbund, SULF. Samtidigt söker sig allt färre med en medicinsk grundutbildning till medicinsk forskning.

År 2002 antogs ingen läkare som doktorand till preklinisk forskarutbildning vid Lunds universitet.

II Läkardisputationen tenderar allt mer att bli en yrkesutbildning. Få medicine studerande är intresserade av klinisk forskning, visade en enkät från Vetenskapsrådet våren 2003. De som disputerat hamnar efter i löneutvecklingen jämfört med de läkare som nöjer sig med grundutbildningen, visar en ny studie från SULF.

Den negativa effekten på löneutveckling ger allt tydligare effekter på rekryteringen till doktorandtjänster. En kartläggning utförd av professor Anders Arner och medicine doktor Mia Löfgren på institutionen för fysiologiska vetenskaper vid Lunds universitet, på uppdrag av tidskriften Sjukhusläkaren, visar att ingen bland de 33 personer som antogs som nya doktorander till preklinisk forskarutbildning vid den medicinska fakulteten i Lund 2002 hade genomgått läkarutbildning eller hade en medicine kandidatexamen. I stället antogs biolo-

Foto: Privat

Mia Löfgren klarade av sin forskarutbildning på två och ett halvt år. Den eftersläpning i löneutveckling som utbildningen ledde till räknar hon med ska bestå. »Meritvärdet av preklinisk forskning måste öka vid tillsättning av kliniska tjänster. På vissa sjukhus får man inget påslag överhuvudtaget efter en forskarutbildning«, säger Mia Löfgren.

ger, kemiingenjörer, biomedicinare etc.

Mia Löfgren, som nu disputerat och påbörjat sin AT-tjänstgöring vid Länsjukhuset i Halmstad, har inte svårt att förstå varför läkare drar sig för att genomgå en forskarutbildning.

– När jag påbörjade min forskning fick jag utbildningsbidrag, omkring 13 000 kronor per månad. Min kurskamrat från läkarutbildningen påbörjade då sin AT, med en lön på minst 20 000 kronor i månaden.

– Efter två års forskning får jag en doktorandtjänst, motsvarande en lön som AT. Då är min tidigare kurskamrat klar med sin AT och kan som legitimerad läkare lyfta en månadslön på omkring 30 000 kronor. Eftersläpningen i löneutvecklingen kommer sedan att

följa mig under hela mitt yrkesliv, säger Mia Löfgren.

Värderas olika

Det är arbetsplatser utanför universitetsslänen som betalar bäst för en medicine doktor, visar SULFs studie. Högst låg Västmanlands, Hallands och Jönköpings län. I exempelvis Västerbottens län hade medicine doktorer mer än 30 procents lägre lön än de i Västmanlands län. Förklaringen är enligt SULF att sjukhusen i universitetsslänen inte behöver konkurrera med hög lön för att rekrytera disputerade läkare. Mindre än 10 procent av de disputerade (samtliga vetenskapsområden) arbetade utanför universitetsslänen.

I Mia Löfgrens och Anders Arners

Olaglig doktorand vanlig inom medicin

Nästan fyra av fem doktorander inom medicin påbörjade sina forskarstudier innan de var formellt antagna. Förutom att det enligt Högskoleverket bryter mot systemet och kan uppfattas som orättvist att några på så sätt sträcker ut de fyra år man har på sig för sin forskarutbildning, kan det vara olagligt.

II – En person kan enligt Högskoleförordningen inte bedriva forskarutbildning utan att vara antagen, säger Teresa Edelman, jurist på Högskoleverket (HSV).

Men dessa personer finns och HSV kallar fenomenet skuggdoktorander. Begreppet har uppstått efter 1998 års re-

form av forskarutbildningen, som bland annat innebar att doktorandens finansiering ska vara ordnad vid antagningen. Enligt HSVs nyligen publicerade undersökning av forskarutbildningen (se notis intill) är skuggdoktorander absolut vanligast inom medicin och odontologi, där 79 respektive 72 procent av de tillfrågade svarade att de påbörjat sin forskarutbildning innan de var formellt antagna. Det kan jämföras med doktoranderna inom humaniora och matematik där andelen skuggdoktorander var 19 respektive 26 procent.

HSV arbetar nu med att se vad som ligger bakom de höga siffrorna inom vissa ämnen. Teresa Edelman säger att HSV nästan aldrig hanterar några ärenden som gäller skuggdoktorander.

– De anmäler sällan sin institution, för om det går bra är de flesta bara nöjda med att de fått mer tid för sina studier.

Men det gör enligt henne inte saken mindre allvarlig. Universiteten är statliga och deras verksamhet bygger på att systemen är reglerade.

– Skuggdoktorander tär på de resurser som institutionerna har till sitt förfogande, de är tilldelade dem utifrån hur många som är registrerade.

– Men det allvarligaste är att skuggdoktoranderna, som ju inte formellt hör till institutionen, saknar skydd av de regelverk som garanterar studenters och doktoranders rättsäkerhet.

Sara Hedbäck

sara.hedback@lakartidningen.se